

2. многонациональный и поликонфессиональный состав населения белорусских губерний (новую веру перенимали лютеране – немцы и латыши – православные белорусы и др.) [3, с. 205], [2, с. 383];

3. активная миссионерская деятельность неопротестантов [2, с. 383];

4. поддержка белорусских неопротестантов со стороны единоверцев из других регионов Российской империи (финансами, миссионерами, литературой и др.) [1, с. 130–131], [2, с. 383];

5. издание на русском языке первого перевода Нового Завета в 1822 г. и перевод и издание Библии в полном объеме в 1876 г., что способствовало духовным поискам на основе обращения к Библии и пересмотру формально-обрядового отношения к религии [4, с. 162];

6. снижение авторитета православной церкви в обществе, которая не удовлетворяла религиозным требованиям части населения [1, с. 125];

7. отмена крепостного права в 1861 г., повлиявшая и на миграционные процессы, и на пробуждение самосознания крестьян [2, с. 93].

Факторами, препятствовавшими значительному распространению неопротестантских деноминаций на территории Беларуси, были:

1. ограничительные меры в отношении данных деноминаций со стороны законодательства, а также преследование со стороны местных властей [3, с. 200], [2, с. 383]; позиция царизма в отношении неопротестантов одновременно была и содействовавшим, и препятствовавшим распространению фактором;

2. активное противодействие православного духовенства [3, с. 204];

3. ревностное отношение к своей религии значительной части населения, особенно католиков [3, с. 205].

Заключение. Таким образом, пять неопротестантских деноминаций появились на территории всех белорусских губерний посредством ряда различных путей, связанных с миграционными процессами, политикой местных властей, военной службой и военными действиями, а также с деятельностью приезжавших миссионеров. Распространению новых учений содействовал ряд факторов, как общероссийских, так и локально белорусских. Однако данному процессу существенно препятствовали как официальные власти, так и православное духовенство.

1. Евангельскія хрысціяне ў Беларусі: пяць стагоддзяў гісторыі (1517 – 2017 гг.) / У. І. Навіцкі [і інш.]. – Мінск : Пазітыў-цэнтр, 2019. – 470 с.

2. История евангельских христиан-баптистов в СССР / Всесоюзный Совет евангельских христиан-баптистов ; редкол.: А. М. Бычков [и др.]. – М. : Издательство ВСЕХБ, 1989. – 624 с.

3. Линкевич, В. Н. Новые течения протестантизма в Белоруссии во II пол. XIX – нач. XX вв. / В. Н. Линкевич // Новая экономика. – 2016. – № 1. – С. 198–205.

4. Никольская, Т. К. Русский протестантизм на этапе утверждения легализации (1905 – 1917 гг.) / Т. К. Никольская // Богословские размышления. – 2004. – № 4. – С. 161–181.

ПЕРАХОД БЕЛАРУСІ ДА АЛЬТЭРНАТЫЎНЫХ ФОРМ МАЁМАСЦІ НА ПЕРШЫМ ЭТАПЕ РЭФОРМ 1990-Х ГАДОЎ

Улаховіч У.А.,

*магістрант ВДУ імя П.М. Машэрава, г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь
Навуковы кіраўнік – Мандрык І.У., доктар гіст. навук, прафесар*

Актуальнасць вызначаецца ў тым, што сучасныя эканамічныя рэформы напрамую звязаны з падзеямі першай паловы 1990-х гадоў. Пераход да рыначнай эканомікі стаў адным з найважнейшых этапаў у развіцці незалежнай Рэспублікі Беларусь і стварыў неабходнасць будавання ў нашай краіне сацыяльна-арыентаванай рыначнай эканомікі, здольнай забяспечыць не толькі высокі эканамічны рост, але і сацыяльныя гарантыі для ўсіх слаёў насельніцтва. Мэтай гэтай працы з'яўляецца аналіз эфектыўнасці пераходу Беларусі да альтэрнатыўных форм маёмасці ў пачатку 1990-х гадоў.

Матэрыял і метады. У рабоце былі выкарыстаны манаграфіі прафесара Мандрыка І.У., які актыўна і паспяхова даследваў пераход да сацыяльна-арыентаванай дзяржавы ў Беларусі, падручнік па гісторыі Беларусі пад рэдакцыяй Я.К. Новіка і Г.С. Марцуля, які даў шмат факталагічных звестак. Вялікую карысць мелі перыядычныя выданні Беларускае рынак і Нацыянальная Эканамічная газета, у якіх былі выдадзены найважнейшыя законы ў галіне эканомікі, а таксама ўтрымліваліся артыкулы вядучых экспертаў тагачаснага перыяду.

Метады: аналіз, сінтэз, індукцыя, дэдукцыя, гісторыка-генетычны, гісторыка-параўнальны, гісторыка-сістэмны.

Вынікі і іх абмеркаванне. Увасабленне ў жыццё праграмы рыначных адносін у БССР пачалося 1 лістапада 1990 года. Састаўной яе часткай было стварэнне розных форм маёмасці, развіццё прадпрымальніцтва і канкурэнцыі [1, с. 30]. Колькасць праектаў законаў, якія ўносіліся Саветам Міністраў, і іх рынакавая накіраванасць пакідалі жадаць лепшага. За два месяцы неабходна было прыняць больш за 30 законаў - мінімум для механізму праграмы ўрада: законы, якія рэгламентуюць пытанні прадпрымальніцтва, тычацца грашова-крэдытнага рэгулявання, якія гарантуюць сацыяльную абарону насельніцтва. Як вынік распрацоўка і прыняцце актаў вяліся ў спешцы [2].

11 снежня 1990 года прыняты закон «Аб уласнасці», 14 снежня 1990 года – закон «Аб нацыянальным банку», «Аб прадпрыемстве» і «Аб арэндзе». Яны рэгулявалі прававыя рамкі дзеля шырокага кола відаў дзейнасці і ўводзілі ў прававое поле такія паняцці, як прыватная і камунальная ўласнасць [3, с. 280]. Ужо на пачатак 1992 года суб'ектамі недзяржаўных формаў уласнасці ў Рэспубліцы Беларусь з'яўляліся каля 5,5 тыс. кааператываў, амаль 2 тыс. малых прадпрыемстваў, 75 асацыяцый, больш за 200 сумесных прадпрыемстваў, 25 камерцыйных банкаў, 15 акцыянерных таварыстваў, 5 канцэрнаў [4, с. 596]. Насельніцтва атрымала правы выкупляць ва ўласнасць кватэры, набываць акцыі, аблігацыі і г.д.

Станаўленне рыначных адносін у аграрным сектары вызначылі «Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб зямлі», Закон «Аб праве ўласнасці на зямлю» і іншыя [5, с. 427]. Замест былых калгасаў і саўгасаў трэба было стварыць на ўжо існуючай базе высокапрыбытковыя прадпрыемствы з усімі рысамі капіталістычнага тыпу гаспадаркі і кіравання. Некаторыя былі ператвораны ў кааператывы і акцыянерныя прадпрыемствы, а асобныя прадпрымальнікі нават стваралі ўласнасць на зямлі ў форме фермерскіх гаспадарак. У сярэдзіне 1993 года на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь налічвалася 2658 фермаў [6, с. 35].

Хутка развіццё новых эканамічных зносін і змена форм уласнасці запаволіліся. У выніку працэс прыватызацыі ў Рэспубліцы Беларусь прыпынены, яго тэмпы адставалі ад намечаных. Так, на 1992 год была прадугледжана прыватызацыя 147 прадпрыемстваў. Рэальна па стане на 1 лістапада 1992 года было прыватызавана толькі 47 [7].

9 студзеня 1993 года прыняты новы Закон Рэспублікі Беларусь аб раздзяржаўленні і прыватызацыі дзяржаўнай уласнасці ў Рэспубліцы Беларусь. Ён быў накіраваны на стварэнне ўмоў для развіцця эфектыўнай сацыяльна арыентаванай рыначнай эканомікі, забеспячэнне сапраўднай разнастайнасці форм уласнасці, рэалізацыі антыманапольнай палітыкі [8].

У чэрвені 1993 года была зацверджана Дзяржаўная праграма прыватызацыі, якой прадугледжана прыватызацыя 2/3 кошту дзяржаўных асноўных фондаў прадпрыемстваў і арганізацый. Вярхоўны Савет і ўрад Рэспублікі Беларусь вырашылі правесці прыватызацыю дзяржаўнай маёмасці праз імянныя прыватызацыйныя чэкі «Маёмасць» [5, с. 426]. Згодна з прынятым пасля законам «Аб імянных прыватызацыйных чэках Рэспублікі Беларусь» выдача і пераафармленне гэтых чэкаў пачыналася з 1 красавіка 1994 гады праз ўстановы Ашчаднага банка. Яны давалі права на долю ў бязвыплатна размяркоўваемай дзяржаўнай уласнасці. Выдача ішла у залежнасці ад узросту, працоўнага стажу, ільгот [9]. Па заканадаўстве неабходна выкупіць 50% за грошы, 50% за чэкі, што зацягнула працэс на гады, так як грошай у людзей папросту не было. За гэтыя гады паводле ацэнак экспертаў дзяржава рызыкавала страціць да 20% уласнасці бяследна. Негатыўна сказалася адсутнасць магчымасці ў інвестыцыйных фондаў ўдзельнічаць у раздзяржаўленні. Нізкі быў ўзровень інфармавання і стымулявання актыўнасці насельніцтва. Вопыт правядзення аўкцыёнаў на акцыі кампаній у абмен на інвестыцыйныя купоны ня быў запазычаны, хоць ён меў відавочныя пазітыўныя вынікі. Мелася

двайное падаткаабкладанне: на прыбытак і на дывідэнты (а гэта яшчэ 15%). Калі інвестыцыйны фонд выступаў пасярэднікам падатак спаганяўся чатыры разы (двойчы на прыбытак і двойчы на дывідэнты) [10].

Укладення. З вышэйсказанага можна зрабіць вывад аб тым, што правядзенне рэформ у 1990 – 1994 гг. дазволіла стварыць у Беларусі неабходны мінімум асноўных нарматыўна-прававых дакументаў. Хутка ўзніклі такія важныя элементы рынку як таварныя і фондавыя біржы. Паступова з’яўляліся тысячы прыватных фірмаў, крамаў, кіёскаў. Тым не менш пастаўленыя задачы выкананы не былі, агульныя тэмпы запланаваных пераўтварэнняў адставалі ад намечаных праграмай. Гэта было звязана з невысокай якасцю нарматыўна-прававых дакументаў, адсутнасцю неабходных кадраў, недастатковай якасцю праграмы прыватызацыі, недастатковым інфармаваннем насельніцтва. Тым не менш замаруджванне прыватызацыі дазволіла пазбегнуць негатыўных наступстваў масавай прыватызацыі, з якімі сутыкнуліся суседнія краіны.

1. Мандрык, И. В. Государственные и общественные институты в процессе становления белорусской модели социально ориентированного государства (1991-2010 гг.) / И. В. Мандрык – Витебск: ВГУ имени П. М. Машерова, 2016. - 175 с.
2. Герменчук, И. Парламент в действии / И. Герменчук // Белорусский рынок. – 1990. – № 0. – С. 9.
3. Шкаратан, О.И. Становление постсоветского неозакратизма / О.И. Шкаратан // Общественные науки и современность. – 2009. – № 1. – С. 5 – 22.
4. Дзяржаўная праграма па стабілізацыі эканомікі і сацыяльнай абароны насельніцтва // Зборнік законаў БССР. – 1990. – № 29. – С. 596 – 600.
5. Гісторыя Беларусі: падручнік: у 2 ч. Ч. 2 Люты 1917 – 2004 г. / Я.К. Новік, [і інш.]; пад рэд. Я.К. Новіка, Г.С. Марцуля. – 2-е выд. – Мінск: Выш. Шк., 2006. – 472 с.
6. Мандрык, І. У. Гістарычная абумоўленасць будаўніцтва ў Беларусі сацыяльна арыентаванай мадэлі рыначнай эканомікі: пазначаны курс, складанасці, вынікі / І. У. Мандрык – Віцебск: ВДУ імя П. М. Машэрава, 2017. - 155 с.
7. Трэцяго не дано // Нацыянальная Эканамічная газета. – 1993. – 28 студзеня – С. 6.
8. Закон Республики Беларусь о разгосударствлении и приватизации государственной собственности в Республике Беларусь // Нацыянальная Эканамічная газета. – 1993. – 17 лютага – С. 2 – 5.
9. Скоро получение чеков // Нацыянальная Эканамічная газета. – 1994. – 6 студзеня – С. 6.
10. Саманков, А. Чековая приватизация – проблема не экономическая / А. Саманков // Нацыянальная Эканамічная газета. – 1994. – 18 мая – С. 1 – 3.

РЕЛИГИОЗНЫЙ АСПЕКТ ИРАНО-ИЗРАИЛЬСКИХ ОТНОШЕНИЙ

Шестакова С.С.,

*студентка 3-го курса КемГУ, г. Кемерово, Российская Федерация
Научный руководитель – Юматов К.В., канд. ист. наук, доцент*

Иран и Израиль – важнейшие региональные акторы, поэтому развитие ирано-израильских отношений влияет на безопасность Ближнего Востока.

Цель исследования – изучение религиозного аспекта ирано-израильских отношений после Исламской революции 1979 года.

Материал и методы. В ходе исследования были задействованы религиозные тексты, работы аятоллы Хомейни, Конституция Ирана 1979 г., Основной закон Израиля, а также новостные материалы СМИ. В основу работы положены историко-генетический, сравнительно-исторический методы и метод анализа источников для детального изучения проблемы.

Результаты и их обсуждение. Исламская революция внесла коррективы в развитие ирано-израильских отношений. Поэтому, чтобы рассмотреть их религиозный аспект, необходимо разобраться в новом видении шиизма, предложенном аятоллой Хомейни, а также в политике Израиля.

Традиционный шиизм, связанный с образом 12 скрытого имама, не предполагал активного вмешательства духовенства в политику. Пересмотрев это, Хомейни утвердил принцип «вилаят аль-факих», согласно которому в период сокрытия руководство государством переходит к факиху (богослову-законоведу), которым стал сам Хомейни, что воплотится в Конституции 1979. Данного религиозного обоснования неошиизма было бы недостаточно, чтобы добиться всех политических целей, начинающих определять и «корректировать» его. Поэтому Хомейни «привносит» фактор религии в политический